

A U D I A T U R   E T   A L T E R A   P A R S

"Hallgattassék meg a '*másik oldal*' gyakrabban, ne csak több évre visszatekintő összefoglalások alkalmával." Az ötlet, hogy máskéntgondolkodói véleményemet a "*pásztorlevél*" párhuzamosan néha kifejtsem, nem tőlem származik. Kezdeti idegenkedés után úgy érzem, élnem kell e lehetőséggel, ha a **Vezetőség** készen áll arra, hogy szembenézzon az övétől eltérő felfogásokkal, és módot ad a tagsággal való megismertetésükre. Az elsődleges cél az, hogy az **Egyesület** műsorairól fejtssem ki másként súlypontozott gondolataimat. De természetesen az egyesületi élet más vonatkozásai is helyet kaphatnak, sőt kell, hogy kapjanak e nem ortodox problémavizsgálatok során. Mert egy ilyen kísérletnek csak akkor van értelme, ha valami mást, eltérőt tud adni a "hivatalos" hanghoz, vagyis a "pásztorlevelek" megszokott, majd mindent elégedetten nyugtázó stílusához képest. Én ugyanis nem hiszem azt, hogy az állandó elégedettség egyrészt, vagy a félrehúzódo közömbösség másrészt hasznos, vagy éppen előrevivő magatartásformák, de azt sem, hogy ami **Egyesületünkben** történik, mind csak elismerést érdemel. Nem árt a dolgokat más oldalról **is** látni, mint a "béke és barátság" látszatát célzó, *image*-ápoló "pásztorlevelek". (Még ha ez az "ápolás" egyik főfeladatuk is!) Mert igenis **van** olyan archimédeszi pont, ahonnan ők egészen másnak látszanak. És mert tudjuk, hogy a béke - ha van! - nem a tétlenség állapota, hanem állandó készenlét és megelőzés eredménye.

Ragadjuk ki most a fentiekre példának a közelmúlt három eseményét.

Jelentősége miatt kezdjük a milleniumi megemlékezéssel: ünneplőbe öltözött emberek, excellenciások, prominens és közrendű német érdeklődők, stílusos elnöki megnvítő, barátságos üdvözlőbeszéd, érdekes és szellemes előadás **Hellenbart Gyulától**. Mind formális, mind informális síneken a legjobb (szellemi és érzelmi) irányokba haladó fejlemények! És akkor a második részben szakmai fegyelemben, illetőleg problémaérzékenységben rövidzárlatot kapó művészek megtörik ezt az ünnepi hangulatot önkényes változtatásokkal, betoldásokkal. Úgy tűnik, ezzel elárulták, hogy ilyen munkát nem szívesen végeznek, az **Egyesületnek** tehát le kellene vonnia a megfelelő következtetést. Mert az ünnepség értő és érzékeny tagjai miattuk távoztak felemás (magyarán: elrontott) hangulatban.

(Ne tévesszen meg senkit a *Pester Lloyd* jóindulatú beszámolója. Nem várhatjuk el egy külső megfigyelőtől, hogy ugyanazt érezze, amit mi: a zavaró momentumokat az alkalom és a nemzeti ünnep sérelmének. Ezért állhat ott szinte dicsérőleg, hogy egy Gershwin-szám is elhangzott, holott ezt kellő stílusérzékkel még ő is disszonánsnak találhatta volna. Amíg azonban az ehhez szükséges fogékonyság hiánya neki föl nem róható, ugyanez nálunk a nemzeti érzés alapvető fogyatékoságára utalna. Ezért kell nekünk önmagunkhoz szigorúbbaknak lennünk /, de azért mind a cikk tartalmának, mind hangvételének nyugodtan örülhetünk/.)

A második: Nemrég három csángó fiatal mutatta be népcsoportja életét, történetét és művészetét **Egyesületünk**, sajnos, nem túl nagy számban összegyűlt tagjainak. Ennek a szereplésnek sem a sokoldalúságát, sem az értékét nem lehet túlbecsülni. Maga a tény, hogy oly hosszú elzártság után élő képviselői e mostoha sorsú magyar etnikumnak Hamburgig eljutottak, kis szenzációnak számít. Elnézni mozgásukat és hallgatni beszédüket pedig már az egzotikum határát súrolta. Hát még a tekintetük! Aki a szemükbe nézett, jól láthatta a már bontakozó emberi és csoportöntudat mögött megbúvó szinte fájdalmas óvatosságot és tartózkodást. Ez volt az oka annak a mélyből feltörő szomorúságnak, amit ez a találkozás a fogékonyabb résztvevőkben talán hátrahagyott, ha nem is tudatosult azonnal bennük: vendégeink, lendületük és sugárzó energiájuk ellenére, egy századok óta szenvedő népcsoportot képviseltek, s csak a felületes szemlélő nem látta, mily nehéz a lélek bilincseitől szabadulni. A szemtanú szomorúságát az aggodás okozta: vajon sikerül-e, sikerülhet-e még ezt a már elveszőben levő

nép csoportot szabad emberi tudat kialakításával a magyarságnak megmenteni?! És amit nyújtottak: az élő népzene és -dal varázsa, a kiállított szöttek szokatlan színvilága, a bemutatott táncok ismerős-idegensége — mind-mind a hamisítatlan népiség, művészi eredetiség és hitelesség példái, és így keresetlen egyszerűségükben egy egyedülálló esztétikai élmény építőkockái. A lényeg azonban, még egyszer hangsúlyozom, ők maguk voltak: olyan hiteles képviselői népüknek, akiket ugyan már megérintett, de még nem tudott átalakítani, semleges közemberré langyosítani az anyanemzettel való végre lehetséges, de nem veszélytelen találkozás.

Fölmerülhet a kérdés: hogyan viszonyul e két esemény egymáshoz, ha ilyen viszonyítás egyáltalán elképzelhető? Hiszen aligha gondolható el két ellentétebb dolog, mint ezek: egyrészt az autentikus népi a maga "primitívességében", másrészt a professzionális megrendezett "formalizmusa". Szerencsére egyiket sem kell kizárnunk életünkben, mert mindkettőre szükségünk van: az ünnepi megemlékezés fontosabb a nemzet szintjén, tehát a nagypolitika számára, de mint a nemzet tagjának, minden magyarnak is az *homo politicusként*, a csángó-, vagy bármilyen más népi kapcsolat ugyanannak a magyarnak pusztán emberi mivoltában nélkülözhetetlen, mert tudatosítja benne azt, hogy ez a fajta emberség az ő magyarsága. Ezért kár, hogy életünkben az ilyen "*csángó -pillanatok*" olyan ritkák.

És végül: December 8-án este a magyar és a cigány (népi és népies) zenéről hallottunk (hangokkal) gazdagon illusztrált előadást. A műsor erőssége volt a Kielből ideutazott, több, mint tíz személyből (németekből!) álló énekkar: a magyar nép- és műdalokat az élő előadás minden pozitívumával lelkesen és élményszerűen mutatták be. Hiánvérzetet okozott viszont, hogy az elméleti részben nem jutott idő az *újstílusú népdalokra*. és alulírott nem tud egyetérteni azzal az *értékösszemosó* fölfogással, amely teljesen lemondott a tárgyalt jelenségek világos szociológiai, valamint zene- és általános esztétikai betájolásáról, vagyis a hallgatók számára a mindennapi cselekvés szempontjából legfontosabb, sőt talán egyedül fontos tudnivalókról. Aki sírva vigad, legalább tudja, mit tesz olyankor!

Ennyit ezalkalommal előadásokról. Egyesületi életünkben azonban más problémák is vannak, pl. megoldatlan szervezési kérdések. Ezek tisztázását az összejövetelek zavartalan lebonyolításának biztosítása teszi szükségessé. Alapszabályunk ugyanis túl szűkszavú ilyen vonatkozásban, de szelleméből a megoldások levezethetők. Mert az élet nem áll meg, hanem mindig új helyzetek elé állít. Ezért kell mindig új megoldásokat is keresnünk. Hogy a háború és béke kérdése ne billenjen ki egyensúlyából!

Ezzel búcsúzom. Minden témához szívesen fogadok ötleteket, hozzászólásokat. Általuk válhat ez az "*alternatív pásztorlevél*" sokoldalúvá és valóban a '*másik oldal*' szócsövévé.

2000. december 28-án (boldog új évezredet kívánva),

Tisztelettel,

Horváth Tibor